НОВАЕ ЖЫЦЬЦЁ

Цана асобнага нумару 800 м. п

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Вострабрамская вул. 9 (Ostrobramska 9).

Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 штодня апрача сьвяточных дзён.

Выходзіць раз у тыдзень.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 3000 м.п. Для заграніцы ўдвая даражэй.

Няпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 800 мк., сярод тэксту 600 мк. і на 4 стрніцы 400 мк. за радок пэтыту ў 1 шпальт.

№ 11 | Пятніца 11-га траўня 1923 г. | Год I.

Што гэта значыць?

Нязвычайна цяжкое палажэньне беларускіх працоўных масаў у межах Польшчы дзеляць з імі ня толькі другія „інародцы“, але і масы польскага працоўнага народу. Розьніца адно толькі ў тым, што у беларусаў, украінцаў і др. да уціску палітычнага і сацыяльнага далучаецца уціск нацыянальны.

Даволі пераглядзець які-колечы нумар работніцкіх газэт, даволі прачытаць гарачыя пратэсты процi утварыўшагася ў Польшчы палажэньня, даволі пазнаёміцца з лёзунгамі і клічамі польскіх сацыялістаў, каб пераканацца ў гэтым. Дый іначай у буржуазна-паліцэйскім гаспадарстве, створаным пад дыктоўку вялікіх буржуазных дзяржаваў Эаходу, быць не магло.

Польская Партыя Сацыялістаў (Pols. Part. Soc.) вядзе польскі пралетарыят на барацьбу за ўладу, за дыктатуру пралетарыяту, за „rzad robotniczo-włościanski“. Не зачапляючы тут пытаньня аб правільнасьці, ці няправільнасьці *тактыкі* гэнае партыі, якая ў вялікай меры йшчэ пранікнута дробна-мяшчанскімі і нацыяналістычнымі перажыткамі, трэба сказаць, што да *лезунгу* партыі далучаюцца ўсе уціснаныя, далучаюцца і беларускія працоўныя масы, бо беларускі народ--гэта-ж пераважна народ-працаўнік, народ, які толькі пры сялянска-работніцкім урадзе можа спадзявацца для сябе вызваленьня з сучасных путаў.

У Польшчы, якая дагэтуль яшчэ не перажывала рэвалюцыі, ня гледзячы на блізкае суседзтва Савецкіх Рэспублік, пабудаваных на чыста-рэвалюцыйных асновах,— пагроза перамены ўлады нязвычайна трывожыць буржуазію, якой стаяць уваччу крывавыя расейскія падзеі. І польскія буржуазныя партыі з аслаўленай „хіенай“ наперадзі, ня сьпяць ад страху за будучыну. Яны ўжо вядуць торг з Вітасам і „пястоўцамі“, гатовыя дзяліцца ўладай з сялянамі-кулакамі, каб толькі не дапусьціць да утварэньня ўраду, абапертага на салідарнасьці работнікаў і працоўнага сялянства. Але гэтым дзейнасьць „хіены“ і эндэкаў не абмяжоўваецца.

Ворагі работніцка-сялянскага ўраду разумеюць, што ў барацьбе польскага пралетарыяту за ўладу з ім поплеч стануць і працоўныя масы няпольскае нацыянальнасьці. І вось эндэцка-хіенская прэса, памятуючы стары палітычны прынцып „divide et impera“ (дзялі і пануй), пачалі шырокую правакацыйную работу, маючы на мэце фальшывымі весткамі падбіць да гвалтоўных выступленьняў зусім не падгатаваныя да гэтага беларускія працоўныя масы, рахуючы на тое, што выступленьняў такога-ж характару з боку польскага пралетарыяту ждаць у блізкім часе нельга. Мала таго: выдумляючы, быццам беларускія паслы пастанавілі зрабіць паўстаньне, і пашыраючы гэткую вестку сярод беларускіх масаў (гл. „Dziennik Wileński“ № 94 з 20 красавіка г.г.) эндэцка-хіенскія газэты заяўляюць, быццам гэтыя выдуманыя імі паўстаньні скіраваны проці польскага народу, проці польскіх сялян і работнікаў. Так, правацыруючы паўстанчаскія выбухі, нашы ворагі стараюцца загадзя прыгатаваць грунт да таго, каб рукамі польскага працоўнага люду, гэтага натуральнага нашага саюзьніка, заліць крывёй Беларусь і гэтак аслабіць вагу беларускіх працоўных масаў на той мамэнт, калі патрэбна будзе, аб'яднаньне ўсіх працаўнікоў у межах Польшчы незалежна ад іх нацыянальнасьці.

Ведама друкаваньнем фальшывых пастановаў паслоў нашых, быццам ужо настаў час дзеля паўстаньня, эндэцка-хіенскія газэты ня здолеюць дайсьці сваей мэты ў поўнай меры. Яны могуць хіба толькі зусім несьвядомых людзей справацыраваць да аружнага выступленьня бяз ніякае арганізацыі і пляну. Беларускі народ, які паслаў сваіх паслоў у польскі Сойм і Сэнат, будзе пакуль цярпліва чакаць вынікаў працы сваіх прадстаўнікоў. І мы-бы не зварачалі асаблівае ўвагі на правакацыю польскіх панскіх наймітаў, калі-б не адна акалічнасьць: польская ўлада, ведаючы так-жа добра, як і мы, цану эндэцкіх вестак аб беларускім паўстаньні, зусім *не перашкаджае шырэньню гэтых вестак.*

Што гэта значыць?

Паўрыновіч.

Палітычныя падзеі.

Рурскі басэйн. Ненармальнае палажэньне ў гаспадарчым жыцьці Эўропы, якое вытварылася акупацыяй Рурскага басэйну, заплютываецца ўсё болей. Здавалася, што імпэрыялістычная ўрады зразумеюць небясьпеку далейшага зацягіваньня вузла і знайдуць нейкі кампрамісны выхад. Нямецкі ўрад зрабіў прапазыцыі саюзным урадам, што ён гатоў распачаць перагаворы аб рэпарацыйных сплатах, акрэсьляючы суму гэтых сплат у 30 мільярдаў залатых марак і ставячы варункам эвакуацыю ўсіх непраўна акупаваных абшараў, без чаго Нямеччына ня можа наладзіць свайго гаспадарчага жыцьця, а разам з тым і плаціць вымагаемыя саюзьнікамі сумы. Але Францыя разам з Бэльгіяй і на гэты раз занялі непрымірымую пазыцыю. Яны ня згаджаюцца на эвакуацыю, пакуль Нямеччына ня выплаціць ўсіх сплат, суму якіх Пуанкарэ вызначае ў 132 мільярды залатых марак. Такім чынам трудна спадзявацца, што і на гэты раз дойдзе да паразуменьня. А тым часам сытуацыя ў акупаваных абшарах усё абастраецца. Акупанты павялічываюць жорстцасьць рэжыму, а люднасьць ня пакідае спраціву: выпадкі забойства францускіх і бэльгійскіх жаўнераў, узрыву мастоў, жалез. дор., падпаліваньня таварных складаў, вызначаных для вывазу, спатыкаюцца ўсе часьцей і часьцей. Рурская авантура паказала ў поўнай меры пяудольнасьць буржуазных урадаў вывясьці Эўропу з таго тупіку, ў якім яна аказалася пасьля сусьветнай вайны. Разьвязаць гэтыя пытаньні можа толькі арганізованая сіла працоўных мас.

Нямеччына. У Мюнхене зноў дашло да крывавай стычкі паміж баварскімі фашыстамі і соцыялістамі, шмат асоб паранена. З гэтай прычыны апошняе паседжаньне баварскага сойму насіла бурны характар. У Саксоніі зноў насьпевае урадовы крызыс. Правыя сацыялісты маюць замер выйсці з цяперашняга сацыялістычна камуністычнага ўраду і шукаюць паразуменьня з дэмакратычнымі буржуазнымі партыямі,

Лазанская канфэрэнцыя пакуль што ня дала ніякіх вынікаў. Туркі занялі непрымірамые становішча адносна эканамічных вымаганьняў Францыі і Англіі, аддаючы канцэсіі амэрыканцам і пагражаючы канцантрацыяй войск у Сырыі.

Італія. Фашыстоўскі ўрад Мусоліні пастарому душыць рэпрэсыямі работніцкі рух „Tribuna“ паведамляе, што ў Італіі за час ад кастрычніка звольнена са службы 70.000 жалез.-дарож. служачых. Да канца годубудзе звольнена яшчэ 30.000, а таксама будзе зьменшана плата застаўшымся працаўнікам.

Літва. Гальванаўскас выслаў да сэкратара Рады Лігі Нацый ноту, каб Рада на найбліжшымі паседжаньні разглядзела: 1) пратэст Літвы проціў прызнаньня Радай паслоў усходніх межаў Польшчы, 2) пратэст Літвы проціў рапарту Лігі Нацый аб падзеле нэйтральнай паласы і 3) справу адасланьня да Міжнароднага Трыбуналу ў Газе літоўскіх тэзысаў, упаважняючых Літву распачаць ваенныя шагі проціў Польшчы з прычыны падзелу нэйтральнай паласы.

Польшча. Справа „polskiej wienkszości“ дагэтуль яшчэ ня вырашылася аканчальна. Прычынай зьяўляецца, што абшарнікі з групы Дубановіча нё згаджаюцца ні ў якім выпадку нават на тую карыкатуру зямельнай рэформы. якой дамагаюцца Пястоўцы. Ды і ў самай партыі „Пяст“ істнуе моцная апазыцыя на чале з п. Донбскім. На адбыўшайся канфэрэнцыі Варшаўскай арганізацыі Пястаўцаў ухвалена вотум даверыя Донбскаму і рэзалюцыя проціў саюзу в Хьенай.

Водгульле з вёскі

Вялікая Эўрапэйская вайна неміласэрна пакрыўдзіла наша сялянства, зьнішчыўшы яго дамову і будыніну. Цяпер жывець з сям'ёй такі рабачай вясковы ў сырых зямлянках, і каб не памерці з голаду, ходзіць на мізэрныя зарабаткі да спэкулянта лесам ды кладзець покатам таўшчазарныя дрэвы, толькі не сабе на хату, а заграніцу. Той-жа рабачай хадзіў калісь у царскія часы пракладаць сярод пушч і балот чугунку, паякой вывозіўся гэты лес і ездзюць паны і як казаў Багушэвіч: „усе з мужыцкай цяжкай працы, усе едуць у палацы; ў мужыка няма білета—ці-ж ня дурань мужык гэта?“ Да гэтай працы перш падганяў яго валагодзкі ці тульскі жандар, а цяпер галіцыйскі ці пазнанскі.

У расейскіх школах вучылі, што „кнутъ“ гэта ёсьць пуга, а ў польскіх— што пуга гэта „бат“. Усё беларускае роднае забіваецца, топчыцца і беларус ня можа пряявіць сваю жыцьцёвасьць, грамадзкай ініцыятывы. Перш „апекаваліся“ беларусам Мураўёвы, Сталыпіны і іншыя людаеды, а цяпер Карфантыя, Лютаслаўскія і ўсе без выключэньня вшэхпалякі.

Ува ўсякай барацьбе патрэбны моцныя, стойкія барацьбісты. Наш найстрашнейшы вораг гэта — цемната. А ў нас так робіцца, што цэлыя гміны астаюцца без школ і цэлае пакаленьне расьце няпісьменным, цёмным і, жывучы пры хваравітых сацыяльных абставінах, аддаецца пьянству і распусьце, якіх яшчэ на Беларусі ня было.

Жудасна глядзець, што робіцца на нашай вёсцы.

Пасьля доўгай атсутнасьці школы зьявіўся ўрэшце ў нашу вёску вучыцель. Але не здалеў распакавацца, як ужо завярнуў аглоблі і наўцёкі. Прочкі сваё тлумачыў тым, што бяз „пана Бога“ ня можа жыць, бо касьцёла ў вёсцы няма. Праз якісь час дачакаліся вучыцелькі, якая стала праклінаць Беларусь, бо на ёй нудна жывецца, а людзі тут, як быдлё толькі не хапае хваста і рогаў. У хуткім часе і гэтая „піанерка“ зьнікла.

Ма быць каб не сумавалі былі назначаны яшчэ дзьве вучыцелькі, якія пачалі з таго, што аблажылі ўсіх дзяцей „данінай“: бульба, капуста, сала і т. д. Дзеці зносілі усё, спадзяючыся ў адплату атрымаць духовую страву. Але дарма іх надзея, бо мала інтэлігэнтныя вучыцелькі прымаюць за аснову навучаньня гісторыю аб каралях польскіх і каталіцкую рэлігію. Усё гэта як чужое і непатрэбнае, асабліва праваслаўным дзецям, зусім не прывіваецца—тады ідзе ў ход „дзеравяная“ дысцыпліна: лінейка, мэтр і т. д.

Адсутнасьць мэтадычнасьці і пэрыадычнасьці вызываець у дзяцей нялюбоў да некаторых прадметаў і неахвоту да навукі.

Калі падняліся пратэсты на такія срэднявечныя мэтады навучаньня, дык вучыцелька, як гэта цяпер усімі і ўсюды практыкуецца, пачала рабіць даносы на пратэстуючых, абвінавачваючы іх у беларускасьці, бальшавізме і т. д. І яе даносы маюць вагу, бо яна стаіць на стражы польскасьці на „kresach“. А калі яе папрасілі устроіць вячэрнія курсы польскай мовы, дык спачатку патрэбавала дужа вялікую плату, а пасьля адмовілася, бо ясна нічога супэльнага з „хамамі“ ня хоча мець.

Цяпер некалькі слоў аб нашай адміністрацыі вясковай.

Жывець, напрыклад, у нас войт пан Хоміцкі. Пануе ён тут на ўсю аколіцу і як кажуць цар і Бог. Калі захоча каго звольніць ад вайсковай службы дык звольніць з тым варункам, каб той у яго праслужыў парабком дарма колькі гадоў. «Заслуг» войта усіх не пералічыш, як кажуць, валовай скуры ня хопіць, усе іх сьпісаць. Раскажу аб адным выпадку. Прошлай вясной зьбіралі даніну і было аб'яўлена, што з бежанцаў даніна ня будзе брацца. Але вось прыехаў з войтам якісь чын і давай поўзаць па хатах ды адбіраць у нешчасных астаткі з хаткі; у каго падушку, у каго кажух ці што іншае. А калі хто прабаваў заікнуцца аб аб'яўленьні дык зборшчыкі з лаянкамі пачыналі біць нявінных.

Той-іншы прабаваў жаліцца вышэйшаму начальству, але жалабы адлеталі як гарох ад сьценкі. І войт ужо тры гады сядзіць без перавыбараў і кпіць з вобшчаства, якое некалькі разоў за самавольства вайта хацела зрабіць перавыбары.

Адным словам, на беднага Макара ўсе шышкі валяцца, а як доўга ён будзе цярпець залежыць ад яго самога.

К. З. і Ф. К.

ПОЛЬСКАЯ СТАТЫСТЫКА.

„Główny Urząd Statystyczny“. даець даныя аб складзе нацыянальным і рэлігійным жыхароў „крэсаў“ у ваяводствах; Валынскім, Палескім, і Навагрудзкім і у 4-х паветах Дзісьненскім, Браслаўскім, Дунілавецкім і Вялейскім. Усяго насяленьня 3.613.505 з гэтага ліку палякаў 1.119.864 каталікоў 758.290. Згодня з гэтай статыстыкай выходзіць, што беларусаў каталікоў зусім няма. але ёсьць палякі праваслаўныя — усё злосная хвальш і грубая фікцыя.

Гэткая статыстыка нямае ані якай вартасьці для навукі і нічога ня кажа аб складзе насяленьня, а толькі атэстуе патрыятычную сьвядомасьць перапішчы-

каў, якія стараліся „зрабіць“ як найболей палякаў на „крэсах“.

Гэты самы „Statystyczny Urząd“ сфабрыкаваў такую статыстыку, апіраючыся не на матчыную мову грамадзян, а на патрэбе для уласнага хатняга ўжытку і для афішырываньня на канфэрэнцыях буржуазнага Заходу.

Цераз колькі гадоў, калі кожны працоўны будзе мець права голасу, мы дачуемся, што на т. з. «Kresach Wschdnich» ёсьць ня больш як 10-15 пр. палякаў, а ня 31 пр. як аўтарытэтна заяўляе „Główny Urząd Statystyczny“.

ДОРОШЭНКО.

Барацьба Ірляндыі за сваю волю.

(гл. № 7 „Н. Ж.“).

У ангельскім парлямэнці утварылася ірляндская партыя на чале з Чарльзам Парнэлем (1816—1891) і пачала барацьбу за аўтаномію Ірляндыі (гомруль). Партыя гэта была яшчэ невялікай і немагла мець перавагі галасоў, дзеля гэтага паставіла сваей мэтаю перашкаджаць працы парлямэнту (такая перашкода завецца абструкцыяй). Парнэль спадзяваўся, што ангельцы прымушаны будуць тады зьвярнуць увагу на Ірляндскую справу і заспакоіць яе. Карыстаючы з таго, што паслы мелі права голасу не абмежанага часам, усе сябры ірляндзкае партыі, згаварыўшыся паміж сабой гаварылі безканечныя прамовы.

Тым часам, інщыя дзеячы арганізовывалі сялянства ў „замельную супалку“. Супалка ставіла сабе мэтаю палепшаньня становішча чыншавікоў (дзяржаўцаў) дарогаю зьніжэньня чыншавое платы і ўвода настаяшчае арэнды. Старшынёю супалкі выбралі Парнэля, які браў жывы удзел у яе справах. Ухвалена норма чыншавое платы, вышэй за якую ніхто ня павінен быў плаціць. Каліб лэнд-лёрды выганялі чыншавікоў Парнэль радзіў ім не пакідаць хат, аж пакуль памешчык ня выжане сілаю. Зямлю з якой выгналі чыншавіка ніхто не павінен быў браць ў арэнду. Для барацьбы з сваімі ворагамі „Зямельная супалка“ ўжывала—новы спосаб—байкот.

Чалавек, якому быў абвешчан байкот пераставаў істнаваць для грамадзянства. Ніхто з ірляндцаў ня меў права такому чалавеку нічога ні прадаць, ні купіць у яго, ні наймацца да яго, ні навет гаварыць з ім Гэта вельмі дакучыла памешчыкам.

Супалка трымала зьвязок з парлямэнтскаю партыяй і старалася правесьці ў парлямэнт як найболей сваіх прадстаўнікоў. Амэрыканскія ірляндцы прысылалі грошы на дапамогу Супалцы Скора „Зямельная супалка“ здабыла вялікую сілу і па з'ездах яе сябры галасны гаварылі, што прычынай палітычнага і зямельнага ліха ёсьць панаваньне чужынцаў і што ядыны ратунак-гэта даць Ірляндыі „гомруль“ інакш аўтаномію. З свайго боку патаемная рэволюцыйная партыя Феніяў (незалежнікаў) не давала ураду спакою забойствамі выжэйшых урадоўцаў, спадзяючыся гэтым застрашыць урад і здабыць волю сваей краіне.

Гэта бязупынная барацьба, якую праводзіла ірляндскае грамадзянства рожнымі спосабамі, аграрныя разрухі, якія ня спыняліся зьвярнулі нарэшьце увагу ангельцоў на балючую справу Ірляндыі. Лідор ангельскай ліберальнай партыі, граднадзенскі дзеяч і вучоны Гладстон, пераканаўшыся, што асобнымі законамі ня можна залагодзіць ірляндскае справы, аб'яднаўся з ірляндскаю партыяй ў парлямэнці і хацеў правесьці праэкт гомруля.

Аднак жа гэта яму ня ўдалося, бо праэкт спаткаў моцны отпор „уніоністаў“, (штостаялі за непадзельнасьць дзяржавы). Уніоністаў падтрымалі ульстэрцы.

Барацьба трывала далей, алё перамога ў канцы канцоў была па старане ірляндцаў: Англія мусіла лічыцца з ірляндскаю справаю і ў 1913 г. ангельскі парлямэнт ухваліў закон аб ірляндскім самаупраўленьні. Але паўстала вайна з немцамі і з гэтае прычыны Англія адлажыла правядзеньня ў жыцьцё ірляндскае аўтаноміі аж пакуль ня скончыцца вайна.

Гэта вераломнасьць ураду абурыла ірляндскіх патрыотаў і забіла ў іх веру ў мажлівасьць паразуменьня з уладаю.

Толькі невялічкая нацыянальна-дэмакратычная партыя ў парлямэнці ўпарта трымалася за гомруль.

Значная ж частка сьвядомага грамадзянства выбрала боляй рашучы шлях. Партыя Сінфайняраў (незалежнікаў), якая складалася з незаможных сялян, работнікаў і дробных урадоўцаў—вяла справу. На вялікдзень 1916 г. распачалося ў Ірляндыі паўстаньне. На чале яе мэў стаць слаўны і неўтамімы абаронца пакрыўджаных—Рэдтэр Кезмент. Ен шукаў падмогі ў Нямеччыне адтуль выехаў на бацькаўшчыну, каб прыняць удзел у бярацьбе з ангельцамі. Але паліцыя, якая пільнавала яго прыезду, арыштавала Кезмэнта, засудзілі на сьмерць і 3 VIII 1916 г. пазбавілі жыцьця праз павешаньне. Гэта выклікала яшчэ большую ненавісьць рэвалюцыянераў да улады, рух ня спыніўся, а наадварот, яшчэ больш разгарэўся і заліў увесь край. Ня гледзячы, што ангельцы жорстка здавілі паўстаньне 1916 г. ўсёж такі спакою ў Ірляндыі ня здабылі. Ніякія кары, арашты і растрэлы не памагалі. Ірляндцы, ні на што ня гледзючы, упарта далей змагаліся за сваю волю.

У 1919 г. у Ірляндыі склаўся патаемны парлямэнт, старшынёй якога выбралі пылкага энтузіяста, моцнага краснамоўцу Де—Валеру, я яго намесьнікам-даўшейшаго рэволюцыйнаго дзеяча, стварыцеля партыі сінфайнераў і паўстанчаскай арміі, халаднаго і разсуднага Гріффінсо, якога за мудрасть празвалі „мазгом Ірляндыі“. Вайсковымі справамі кераваў адважны генерал Міхайла Колліна, што заслужыў імя—„меч Ірляндыі“.

(Канец будзе).

Дарэмна ганьбуеш ты, дружа,
Майму заклікаsucc да помсты.
Я мсьцежнік з любові. А мсьцежыць
Я клічу да тых, хто спаможа
Быці ахвярнай ахвярай,
Шукаючы праўды сьвятое.
Ахвярная мсьцежа нам зродзіць
Чэсных з сабою герояў;
Нашы пачуцьця ачысьціць,
Саміх нас падніме душою
І ворага з часам навучыць
Чціць нас у змаганьні упорным. . .
„Зуб за зуб “—за ўласныя крыўды
Вучылі праракі плаціці.
Я-ж клічу плаціці у двое-
За крыўды народу, за ганьбу,
За зьдзек і няволю, за мукі,
За кроў і пакору. . .
Даволі пакоры ганебнай.
І лганай любові даволі.
Хто вольным быць мкнецца
Умеці разрожніць павінен
Ад праўды няпраўду і быці
У патрэбе судзьдзёю.

Юры В . . . .

XII канфэрэнцыя Камуністычнай партыі Беларусі.

На адбыўшася ў Менску XII канфэрэнцыі камуністычнай партыі Беларусі аднагалосна ухвалены даклад і тэзысы Чарвякова па нацыянальнаму пытаньню. Прыняты гэткія пастановы: павялічыць тэрыторую Савецкай Беларусі, якая цяпер складаецца з 6 паветаў Менскай губ. праз далучэньне ў як найхутчэйшым часе Вітебскай і Гомельскай губ. а ў далейшм часе праз далучэньне так сама Смаленскай і Бранскай губ. якія зьяўляюцца бязумоўна аднароднымі з энтаграфічнага боку; але гэтае аб'еднаньне прадыктована інтарэсамі эканомікі, інтарэсамі вырабчасці, інтарэсамі разьвіцьця гэтай вырабчасьці, аб патрэбнасьці цэзля смычкі рабочага і селяніна вясьці на вёсцы агітацыйную, культурна-асьветную працу ў беларускай мове; аб патрэбнасьці ужываць у Савецкіх установах мяйсцовыя мовы; аб павялічэньні папулярна-навуковай і марксіцкай літэратуры галоўным чынам на беларускай мове; аб рашучай барацьбе з дробна-буржуазнымі шавіністычна-нацыянальнымі ўплывамі і вяліка-дзяржаўнымі перажыткамі. Гаворачы аб школах Чарвякоў адзначыў патрэбнасьць высокай ацэнкі матчынай мовы.

А прача таго ухвалены прапазыцыі аб аказаньні падтрыманьня буйнай прамысловасьці, увядзеньні адзінага налогу і пераходу яго з натуральнаго на грашавы і аб'еднаньні на вёсцы ўсіх спажывецкіх і сельска-гаспадарчых каапэратываў.

Шчасьлівая Белавежа!

У старыя царскія часы ў Белавежскую пушчу ад часу да часу прыяжджаў цар на паляваньне, зуброў пастраляць!

Рупная мясцовая ўлада старалася усім-чым здаволіць свайго манарха. Зубры- зубрамі, але трэ было і людзей паказаць.

Не хацелі псаваць гумару цару, паказуючы нашых сялян так, як яны ёсьць. Ану-ж каторы зрэжа нешта, крый божа, пабеларуску?! Гэта-ж тут— „іскони русскій край“ і ніякіх „інародцаў“ быць не павінна!

Вось і рабілі гэтак. Падбіралі старшын, стараст і, наагул, „благонадзёжных“ сялян, умеўшых гаварыць памаскоўску, падстрыгалі ім чубы „у скобку“, узьдзявалі маскоўскія „поддёвкі“,—і так яно ўсё гладка выходзіла, што цар думаў, быццам ён палюе недзе пад Масквой. Усё было такое „милое, родное“!...

* * *

Мінуліся гэтыя часы і, мабыць, не паўторацца. Але „шчасьце“ не пакідае Белавежы, хоць новыя гаспадары і сякуць яе ў пень. . .

У Варшаву прыехаў францускі маршалак Фош. Трэба-ж было паказаць прадстаўніку Францыі (яна-ж грошы пазычае!), як добра сябе чуе ў Польшчы беларускі народ. Быў дадзен прыказ: „Zeby te chamy koniecznie byli na uroczystości!“ Але, ведама, настрой беларускае вёскі „ненадзёжны“ і ўсюды на выбарах за 16 галасавалі! Скуль-жа ўзяць „прадстаўнікоў шчаслівых мужычкоў“?

„Майстры“ знайшліся: выручыў Дубяйкоўскі і годны яго „бацька“ Балаховіч. У Балаховіча, які сячэ Белавежскую пушчу, працуе тамака каля 2.000 душ яго „молодцов“ — сусьветнае зьбераніны, што разам з ім рабіла пагромы і рабавала народ.

Паслалі ў пушчу „Грача“ - аднаго з сваіх кумпанаў, што служыць таму-ж „залатому богу“. Выбралі „молодцов“ і адзелі ў беларускія вопраткі і пашылі беларускі сьцяг (—крый божа паказацца з ім нашаму брату!) і паказалі Фошу „прадстаўнікоў шчасьлівага беларускага сялянства“ . . . .

„Маскарад“ удаўся на славу!. Нават і вучыць „молодцов“ пабеларуску ня прышлося: Фош ўсё роўна не зразумеў-бы!

* * *

У старыя часы ў Белавежы быў такі звычай, што цар надзяляў мадалямі і чынамі тых, хто усьцяшаў яго ў часе паляваньня зубрамі і „искони русскими мужычками“.

Дубяйкоўскаму і Балаховічу так сама належыцца нагрэда: яны усьцешылі гэтак шчыра прыхільную да *нас* „дэмакратычную“ Францыю, што дае дарагія франкі, і паказалі ўсяму сьвету, як беларускі мужык „усім чым даволен.“

Майстры! Усё-ж вярнулі Белавежы „шчасьлівыя часы“!

Швайка.

З усяе Беларусі.

Вішнева, Валожынскага пав.

У часе Расейска-Нямецкай вайны ў нас засталося ня мала зьнішчаных будынкаў. Шмат хто жыве ў акопах, бліндажах і па некалькі сем'яў у аднэй хаці.

У нашым мястэчку „працуе“ павятовае бюро адбудовы, каб направіць зьнішчанае. Дык вось хачу напісаць колькі слоў аб яго працы.

Як ведама мяст. Бакшты зруйнавана да шчэнту. Сяляне, што варочаюцца з бежанцаў, ня толькі ня знаходзяць роднага кутка, але нават не знаходзяць мейсца, дзе раней былі іх хаты. Зварочываюцца яны да „бюро адбудовы“, выпаўняюць блянкі, падаюць „podania“, ходзяць у Вішняво за 24 вярсты. чакаюць там па 2—3 дні і ніякага толку— абяцаюць усё на заўтра, праз тыдзень, месяц і т. д. І так ўжо болей году. Шмат хто памарозіў сабе рукі, ногі, страціў здароўе, а будаўляных матэр'ялаў ня атрымалі. Хіба толькі нявялічкая частка што-небудзь атрымала і то аддаўшы апошні запрацаваны грош на лікёры, масла і г. д. для бюра.

Калі паглядзець на наша мястэчка дык адразу кідаецца ў вочы, што гандляры ўсе ўжо адбудаваліся, нават тыя, хто раней і ня меў свае хаты, а сяляне дагэтуль гібеюць у вакопах. Калі нават каму і пашчасьлівецца дабыць квіт на дрэва, дык усё роўна атрымаць яго ня так лёгка.

„Адбудоўцы“ пьянствуюць штодзень. Ужо абрыдла звычайная гарэлка, пьюць толькі лікёры; узяткі біруць на 300.000 м. п.

Хай-бы хто з вышэйшай улады ці з Сойму зьвярнуў на гэта ўвагу ды паглядзелі, як працуе тутэйшае бюро. Хай апросяць грамадзян усяго павету, колькі яны выцярпелі гора і зьдзекаў ад гэтага бюро адбудовы!..

Пак.

Баранавіцкі пав.

З вялікаю ахвотаю чытаю беларускія газэты і надта цікаўлюся адраджэнскім рухам нашых занепаўшых вёсак. Цешыцца і радуецца сэрца, калі чытаем аб тым, як у адным мейсцы адкрылі школу, у другім наладзілі спэктакль і г. д. Усё было-б добра, каб гэткіх вестак было як найбольш, каб яны плылі з усіх кутков нашае старонкі. Але гэтага пакуль што няма! Трудна... Многа перашкод з усіх бакоў, у кепскіх абставінах апынуліся беларусы. Ідзеля гэтага многа яшчэ вёсак нашых сьпіць у безнадзейным летаргічным сьне.

Гэта-ж сама было і ў тутэйшай ваколіцы каля мяст. Ляхавічы. Пра школы беларускія мала хто тут дбае, а пра якія-колечы спэктаклі дык і гутарак ня было. Але вось надышоў першы дзень праваслаўных Каляд, на рынку вывешаны афішы, з каторых даведваемся, што ў вечары мае быць прадстаўленьне на беларускай мове, якое арганізоўвае Гурток вясковае моладзі з суседняй вёскі Малое Лотвы. Гуртком тым пастаўлена было: драма Аляхновіча: „Страхі жыцьця“ і камэдыя „Жаргы пана Пісарэвіча“. Хоць можа маладыя аматары і не надта добра выпаўнілі кожны сваю роль, але наогул прадстаўленьне зрабіла добрае ўражаньне на публіку, якая воплескамі вітала першыя пачаткі. На другі дзень каталіцкага Вялікадня памянёны гурток зноў наладзіў спэктакль. На гэты раз згулялі многа лепей камэдыі: „Модны Шляхцюк“. „Стараста“ і „Зьбянтэжаны Саўка“ Л. Родзевіча. Закончылася прадстаўленьне гучнымі воплескамі публікі.

І хоць і на гэты раз з пункту гледжаньня матэр'яльнага любіцелі нашы мала прыдбалі, бо былі вялікія выдаткі, але дзякуючы прыхільнаму падтрыманьню з боку жыхароў запаліла веру і Гурток цясьней аб'еднаўшыся і на далей працуе на карысьць адраджэньня Бацькаўшчыны.

М. Аднарат.

м. Мір, Несвіжскі пав.

Асаднікі з фальв. Беразьвец, ездзючы ў м., Мір робяць розныя прыкрасьці і зьдзек сялянамі калі яны ня ўступаюць з дарогі.

Адзін раз вяртаючыся з кірмашу асаднікі загадалі зьвярнуць з дарогі двум хлапцам, а калі тыя не паслухалі дык асаднікі перавярнулі ім воз ды і іх патурбавалі, а самі паехалі далей. Тады хлопцы забегліся ў вёску позвалі нескалькі мужчын і дагнаўшы асаднікоў так іх обязьбячылі, што тыя цяпер самі ўжо ўступаюць дарогу.

Р.

Ліда.

«Добрыя» парадкі ў тутэйшых вайсковых аддзелах. Ахвярай гэткіх парадкаў стаў Міхась Грыб з вёскі Кутоў Крэўскай гм. Яго, як рэзэрвіста, забралі на 8 тыднёвае вучэньне. Праз нейкі час

ён захварэў на тыфус, але... і хвораму ня далі спакою. У нядзелю 22 красавіка г.г. ўсіх павялі на прысягу; павялі таксама і яго, хоць і хворага. Быў дождж, на якім прыйшлося стаяць каля гадзіны і вярнуўшыся да шпіталю небарака праз 3 дні аддаў Богу душу...

Сябра.

Гомельшчына.

Перапіс насяленьня.

Па ўсёй Гомельскай губэрні адбываецца цяпер перапіс насяленьня.

Тэлефонізацыя губэрні.

Губ. Вык. Камітэт Гомельшчыны пастанавіў сьпешным чынам закупіць матэр'ялы для тэлефонізацыі губэрні і наладзіць лепшую пастаноўку тэлефонай сувязі.

Смаленшчына.

Пасеуная кампанія.

Падгатоўка да вясновай сельска-гаспадарчай працы ідзе па ўсёй Смаленшчыне поўным ходам.

Арганізуюцца па ўсіх паветах Смаленшчыны фонды насеньня дзеля пазыкі сялянам бедакам.

Галоўным чынам прыкмячаецца ў гэтым годзе самадзейльнасьць саміх сялян, якія арганізоўваюць насенныя таварыствы, ачыстку насеньня і перавозку па ўсіх паветах.

Районаваньне валасьцеу.

У Сычаўскім і Смаленскім паветах ідзе цяпер районаваньне валасьцёў. Ліквідацыя некаторых валасьцёў праходзіць хутка і арганізована.

Усе сяляне адносяцца сьвядома да гэтай справы.

З Менску.

Разгляд падручнікау.

Дзеля разгляду падручнікаў, якія будуць уведзены ў школу ў 1923-1924 школьным годзе, пры Наркамаце Асьветы Беларусі створна спэцыяльная камісія ў складзе гр. Каранеўскага, Шукевіча Трецьцякова, Некрагэвіча прадстаўніка ад Агітпросу ЦБ і ад Бюро Нац. мен.

Гурток Беларускае Культуры.

Сваей мэтай гурток мае паглыбленьне і пашырэньне сярод сваіх сяброў ведаў па Беларусазнаўству. (Беларуская мова, прыгожая пісьменства, гісторыя і этнаграфія Беларусі). Гурток мае сэкцыі: 1) Гістарычна-этнаграфічную і 2) Літэратурную, якія з прычыны таго, што з вялікім лікам удзельнікаў марудна працаваць, разбілася на дзьве часьціны.

Літэратурная сэкцыя гуртка Беларускае Культуры Рабфака з пачатку істнаваньня гуртка пачала працаваць над вывучэньнем Беларускае літэратуры старадаўніх часоў. На працягу ад калядных да вясновых канікулаў чыталі і разглядалі творчасьць Баршчэўскага і Марцінкевіча. Апрача таго, сэкцыя цікавілася гісторыяй і сучасным становішчам Беларускага Тэатру.

Літэратурная сэкцыя гуртка Беларускае Культуры прымала ўдзел у выданьні рабфакаўскага зборніка „Чырвоны Студэнт“.

Гістарычна-этнаграфічная сэкцыя гуртка сталай і сыстэматычнай працы сваей яшчэ пакуль што неналадзіць. Праца гэта мае быць наладжанай пасьля вясновых канікулаў.

У працы гуртка Беларускае Культуры Рабфака прымалі чынны ўдзел Ус. М. Ігнатоўскі і Ул. В. Чаржынскі. Агульны лік сяброў гуртка 65 чалавек.

Беларуская Навуковая Асоцыацыя пры Пецярбургскім С.-Г. Інстытуце.

Пры Пецярбурскім Сельска-Гаспадарчым Інстытуце нядаўна арганізавалася аб'яднаньне студэнтаў, прафэсароў і лектароў—выхадцаў з Беларусі. Мэта аб'яднаньня—распрацоўка і паглыбленьне навуковых пытаньняў, якія датычаць адраджэньня гаспадаркі Беларусі. Нягледзячы на ўсе тыя цяжары, якія спаткалі маладую арганізацыю, як дужа малы лік зацікаўленых асоб, адсутнасьць пасобіяў, датычачых спэцыфічных пытаньняў сельскай гаспадаркі Беларусі і інш., ня гледзячы на ўсё гэта, арганізацыйныя пытаньні скончаны з добрым посьпехам. Плян працы аб'яднаньня вызначан, і ўжо прачытана некалькі навуковых дакладаў.

Наколькі праца зацікавіла беларусаў, відаць з таго, што пасьля пачатай працы ў сьценах Пецярбурскага С.-Г. Інстытуту зьявілася такая-ж сама тэндэнцыя і ў студэнтаў Пецярбурскага Ляснога і Пэдагагічнага Інстытуту. На паседжаньні асоцыацыі прыходзяць і студэнты-беларусы іншых ВУЗ-аў.

Маладому аб'яднаньню трэба даць магчымасьць, каб яно мацнела і пашыралася ў агульна-пецярбурскім абхваце. Магчыма, што ў бліжэйшай будучыне будзе паднята пытаньне аб аб'яднаньні падобных арганізацыяў, якія заснаваліся пры розных Пецярбурскіх ВУЗ-ах.

Так сама наладжываецца цесная сувязь між асоцыяцыей з аднаго боку і грамадзкімі, культурнымі і навуковымі беларускімі установамі ў Менску з другага боку.

Падрыхтоука Наркамзему Беларусі да сельска-гаспадарчай выстаукі у Москве.

У падгатоўцы да выстаўкі Беларускі Наркамзем у многіх пытаньнях выдзяліўся, папярэдзіў і стаіць на першым мейсцы Саюзу С.С.Р.

Беларуская Рэспубліка на выстаўцэ прадставіць характэрнае прагрэсіруючае вясковае гаспадарства і беларускі павільён, што займець 200 кв. сж.

Усе беларускія экспанаты будуць гатовы к першаму ліпню, а выстаўка ў Маскве распачнецца 15 жніўня.

На беларускі павільён абвешчан конкурс з прэміямі ў 60 і 30 рублёў золатам; разгляд прадстаўленых праэктаў 8 красавіка.

Да нашых чытачоу і падпісчыкау.

„Новае Жыцьцё“ адзіная ў Заходняй Беларусі беларуская газэта, якая стаіць у абароне інтарэсаў працоўнага сялянства і рабочых.

Кожны сьвядомы беларус павінен чытаць, распаўсюджываць, выпісываць і дапамагаць сваей газэце.

Сучасная ўсё ўзрастаючая дарагавізна стварае цяжкія варункі для выданьня газэты. Ад грашовага падтрыманьня праз беларускае грамадзянства залежыць рэгулярны выхад нашай часопісі.

Рэгулярна ўнасіце падпіску і даплату.

Амэрыканскія беларусы неадкладна і рашуча павінны падтрымаць „Новае Жыцьцё“, каб не ўпаў беларускі сьцяг на беспатольнай Бацькаўшчыне.

Рэдакцыя і адміністрацыя.

З Горадні.

Другі тыдзень як паўторна заарыштованы сэкратар Бел. Пасол. Клюбу М. Якімовіч, якога абвінавачываюць быццам ён выдаў кагосьць бальшавіком у 1920 г.

Ужо 6 дзень як Якімовіч і др. аб'явілі галадоўку.

Усіх арыштаваных, якія сядзяць у вастрозе, 50 асоб.

1-га мая у Горадні.

Працоўныя масы Горадні урачыста сьвяткавалі 1-га мая 1923 г. Горадня даўно ня бачыла такога магутнага сьвята беднаты. У паходзе ўзяло удзел больш 3000 работнікаў з дзесяткамі чырвоных штандараў з рознымі лёзунгамі як напр. „Далоў буржуазію!“. „Няхай жыве еднасьць працоўных мас!“. „Далоў вайну!“. „Няхай жыве сацыяльная рэвалюцыя!“.— надта напалохаў тых, хто жыве коштам другіх. А 10 гадз. ўсе работніцкія саюзы сабраліся на пляцы Баторага, скуль па галоўным вуліцам горада прышлі на Тэатральны пляц, дзе былі сказаны прамовы. Ад імені беларускага працоўнага сялянства і работнікаў выступіў з гарачай прамовай пасол Баран, які падкрэсьліў вялікае значэньне ў барацьбе за рабочыя ідэалы еднасьць сялянства і работнікаў, а так-жа ахарактарызаваў сучаснае становішча Польшчы і другіх капіталістычных дзяржаў, дзе ўзмагаецца рэакцыя і прызываў даць адпор зазнаўшымся эксплёататарам і ісьці далей шляхам клясавага змаганьня. Закончыў сваю прамову пасол Баран воклікам: „Няхай жыве 1 мая, як сымвал еднасьці працоў-

---

Ф. Лассаль.

Што мы разумеем пад сацыяльнай рэвалюцыяй.

Есьць зусім мала паняцьцяў, аб якіх так шмат вядзецца дыскусый, як аб паняцьці рэвалюцыі.

Адчасьці гэта трэба тлумачыць тым, што іншыя паняцьці не выступаюць так процiў агульных істнуючых інтарэсаў, ня маюць так шмат розных значэньняў, як паняцьце рэвалюцыі.

Цэлы працэс, цэлы ланцуг зьявішч, зразумела, ня могуць тяк востра і даслоўна агранічыць і аддзяліць ад усіх другіх, як асобны, адзіночны акт і асабліва грамадзянскі працэс развіцьця, які заўсёды вельмі зложаны, і тым больш заплютаны, трудны, чым больш грамадзянства развіваецца г. з, чым больш рожныя праявы прымае звычайная людзкая дзеяльнасьць. І да гэтых зложаных працэсаў развіцьця належыць сацыяльная рэвалюцыя г.з. аканчальны пераварот усіх унаследаваных формаў, якія прымае звычайная людзкая дзеяльнасьць. Дзеля таго зусім ня дзіва, што гэта слова, якое кожны часта ужывае, бываець кожным інакш зразумела і нават адзін і той самы чалавек ужывае гэта слова ў рожныя часы ў рожных значэньнях. Частка разумець пад гэтым словам барыкады, пажары, забойствы, гільоціны і іншыя сьмяротныя перапалохі. Іншыя, наадварот, аднімаюць ўсе гэтыя страшныя прадстаўленьні, бо для іх сацыяльная рэвалюцыя ёсьць ня больш чым вялікая, але незаўважная, спакойная перамена грамадзянскага жыцьця, як напр. перамена, якую прынясло адкрыцьце Амэрыкі, ці выдуманьне паравых машынаў. Паміж гэтымі дзьвумя адваротнасьцямі знаходзяцца яшчэ рожныя пасярэднія разважаньні.

У прадмове да свайго твору „Крытыка Палітычнай Эканоміі“ К. Маркс адзначае сацыяльную рэвалюцыю, як паступовы ці хутчэйшы пераварот усяго праўнага і палітычнага ладу грамадзянства, пераварот, які адбываецца дзеля перамены эканамічнага фундамэнту, на якім збудованы лад.

Калі мы прымем гэтае азначэньне рэвалюцыі, тады найперш выключаецца з паняцьця сацыяльнае рэвалюцыі зьмена эканамічнага фундамэнту, як нап. такая эканамічная зьмена, якая адбылася праз адкрыцьце Амерыкі, ці праз выдуманьне паравых машынаў. Зьмена эканамічнага фундамэнту ёсьць толькі прычынай рэвалюцыі, але не сама рэвалюцыя.

Але на гэтакім азначэньні сацыяльнае рэвалюцыі нельга застанавіцца. Гетае паняцьце можна зразумець яшчэ і тады, калі кожны пераварот праўнага і палітычнага ладу грамадзянства ня абазначае рэвалюцыю. Пад рэвалюцыяй разумеюць тады ня больш, чым асобную форму, ці асобны мэтад перавароту.

Кожны сацыяліст імкнецца да сацыяльнай рэвалюцыі ў шырэйшай хворме: да поўнага перавароту грамадзянскага жыцьця, аднак ёсьць і такія соцыялісты, якія адракаюцца ад рэвалюцыі і хочуць дабіцца перавароту грамадзянскага жыцьця толькі праз рэформы, Процiў сацыяльнай рэвалюцыі выстаўляюць сацыяльныя рэформы і вось гэта процiўстаўленьне вызывае сярод нас паважныя дыскусыі. Я тут хачу гаварыць пра сацыяльную рэвалюцыю ў вужэйшым значаньні: не рэвалюцыі, як пераваpоце грамадзянскага агульнага жыцьця, але а рэвалюцыі, як асобным мэтадзе гэтага перавароту.

Розьніца паміж рэформай і рэвалюцыяй ня ёсьць у тым, што ў рэвалюцыі ужываюць гвалт, а ў рэформах ня ўжываюць гвалту. Кожны новы закон, кожная новая палітычная установа, якую ўлада праводзіць, ёсьць пэўны гвалтоўны шаг. Нават асобныя формы гвалту, як напр., вулічныя спрэчкі і забойствы, ня ёсьць сутнасьцю рэвалюцыі і ня могуць яе характэрызоваць у адваротнасьці да рэформы. Яны вызываюцца зусім рожнымі варункамі, яны не канечна зьвязаны з рэвалюцыяй і могуць быць таксама і пры рэформе. Калі 17 чэрвеня 1789 году прадстаўнікі французскае буржуазіі абвесьцілі свае сабраньне французкім нацыянальным сабраньнем, дык гэта быў вельмі рэвалюцыйны шаг без кравапраліцьця. Гэтая самая Францыя, наадварот, перажыла у 1774 і 1775 гадох страшныя народныя паўстаньні дзеля справы, якая зусім ня маець ніякай рэвалюцыйнай мэты.—дзеля хлебнае таксы, якая павінна была зьнішчыць вялікую дарагоўлю на хлеб, якая тады істнавала. Тое, што паказываюць на вулічныя спрэчкі і кравапраліцьцё, як на адзнакі рэвалюцыі—адказываюць так сама крыніцы, з якіх можам даведацца ў чым сутнасьць рэвалюцыі. Вялікі пераварот, які пачаўся ў Францыі ў 1789 годзе стаў прыкладам ўсіх рэвалюцыяў агулам. Разгледжываючы гэты пераварот мы можам найлепей даведацца ў чым заключаецца сутнасьць рэвалюцыі і у чым яе розьніца ад рэформы. Перад тым як рэвалюцыя здарылася ў Францыі, прабавалі правясьці цэлы рад рэформаў, сярод якіх галоўным чынам былі знаёмы рэформы міністра Тюрго, гэтакія рэформы, якія ў многім імкнуцца да таго самага, што пазьней увела рэвалюцыя. У чым розьніца паміж рэформамі Тюрго і гэтымі новымі рэформамі да рэвалюцыі? Паміж імі ляжыць захват палітычнае ўлады новай клясай грамадзянства і ў тым галоўная розьніца паміж рэвалюцыяй і рэформамі. Новыя пастановы ў гаспадарстве, якія ставяць сабе мэтай, каб згодзіць праўныя і палітычныя будынкі грамадзянства са зьмененымі эканамічнымі варункамі завуцца тады рэформамі, калі выходзяць з тае клясы грамадзянства, якая яшчэ дагэтуль трымала ўладу эканамічна і палітычна над грамадзянствам. Яны называюцца рэформамі таксама і тады, калі пануючыя клясы ўвялі іх процiў свае волі, але дзеля таго, што прыгнечаныя клясы ці самыя абставіны іх да гэтага змусілі. Наадварот гэтыя самыя новыя пастановы ёсьць праяўленьнем рэвалюцыі, калі выходзяць з тае клясы грамадзянства, якая дагэтуль была эканамічна і палітычна прыгнечана і якая толькі што ўзяла ў свае рукі палітычную ўладу, якую яна мусіць дзеля сваіх інтарэсаў канечна скарыстаць, каб перавярнуць хутчэй ці павальней увесь праўны і палітычны лад і стварыць новыя формы звычайнай грамадзянскай дзеяльнасьці.

Захват улады ў гаспадарстве клясай, якая была дагэтуль прыгнечана г. зн. палітычная рэвалюцыя, і вось гэта галоўная прымета сацыяльнай рэвалюцыі ў вужэйшым зразуменьні ў адваротнасьці да сацыяльных рэформаў. Хто адракаецца прынцыпова ад палітычнай рэвалюцыі, як ад срэдства да грамадзянскага перавароту, альбо хто хоча ўвесь пераварот дасягнуць праз такія новыя пастановы, якія можна атрымаць ад пануючых клясаў, гэта ёсьць сацыял-рэфарматар, як-бы вяліка ня была пропасьць паміж яго грамадзянскім ідэалам і істнуючым грамадзянскім парадкам. Наадварот той ёсьць рэвалюцыянерам, хто імкнецца да таго, каб пэўная кляса, якая дагэтуль была прыгнечана захваціла палітычную ўладу ў свае рукі. Ен ня траціць вобліку рэвалюцыянера нават і тады, калі ён імкнецца прыгатовіць і прысьпешыць захват палітычнае ўлады сацыяльнымі рэформамі, якія ён стараецца вырваць ад пануючых клясаў. Сацыял-рэфарматар ня розьніцца ад сацыял-рэвалюцыянера праз тае, што імкнецца да сацыяльных рэформаў, але тым, што ён задавальняецца сацыяльнымі рэформамі і далейшых кроках ня робіць. З другога боку палітычная рэвалюцыя можа стаць толькі сацыяльнай, калі выходзіць ў грамадзянстве і якая змушана закончыць свае палітычнае вызваленьне праз сваё сацыяльнае вызваленьне, дзеля таго, што грамадзянскае становішча, ў якім яна дагэтуль знаходзілася ніякім спосабам ня можа істнаваць адначасна.

Пераклад *Жызэмскага і Гронімава.*

ных нас! Няхай жыве ўлада мазалістай рукі селяніна і работніка!"

Пасьля гэтага паход, пяючы рэвалюцыйныя песьні, стаў разыходзіцца.

N.

З беларускага жыцьця

Сьвята 25 сакавіка у Чэхіі.

Сёлета беларускімі эмігрантамі ў Празе ўгодкі абвешчаньня незалежнасьці Беларусі 25-га III адсьвяткавалі ўрачыста. У поўнай студэнцкае публікі вялікай залі „Студэнцкага Домова". Старшыня Беларускае Грамады ў Празе, грам. Мікола Вяршынін адчыніў сьвяточны вечар прамоваю, у якой коратка аказаў аб незалежніцкай барацьбе Беларусаў, запротэставаў проці Парыскае пастановы 14-га сакавіка аб усходніх межах Польшчы і выказаў пьвярдую веру, што Беларусь адродзіцца, будзе незалежнай і непадзельнай. Пан М. Вяршынін успомніў многіх беларускіх героеў, якія памёрлі ў барацьбе за незалежнасьць, память іх была ўшанавана уставаньнем. Пасьля гэтага беларускі студэнскі хор пад кіраўніцтвам сябры Кізымы прапяяў гімн „Не пагаснуць зоркі ў небе". Сябра Я. Станкевіч прачытаў рэфэрат на тэму „Абвешчаньне незалежнасьці Беларусі ў сьвятле ідэі гаспадарсьцьвенасьці". Па рэфэраце прачытана была навіншаваньня з сьвятамі тэлеграма ад Беларускага Нацыянальнага Саюзу і выслуханы прывітаньні ст. Пётры Гана ад Цэнтральнага Саюзу Украінскага Студэнства, п. Макарэнкі ад Дырэкторыі Украінскае Народнае Рэспублікі, ст. Эсауленка да студэнтаў эмігрантаў з Вялікае Украіны, ад студэнтаў-Украінцаў аграномаў, ст. Новака ад Югаславянскага каталіцкага студэнскага т-ва „Кірэк" і ст. д-ра Кугеля ад жыдоўскага сыёністычнага студэнства.

Адказаў на прывітаньні сябра сьвяткавальнага камітэту ст. Хв. Клаўсуць. У канцы сказаў прамову ст. Т. Грыб.

Сьвята зрабіла добрае ўражаньне. Асабліва чуліся брацкія адносіны да нас сяброў Украінцаў.

Дзеля ўладжаньня сьвята беларускімі студэнтамі ў Празе быў выбраны камітэт, складзены з сяброў Я. Ермачэнкі, А. Шаха, Хв. Клаўсуця, М. Галубенкі і Г. Ліхадзіеўчанкі. Камітэт умела працаваў, не шкадуючы свае працы, за што яму належыцца шчыры дзякуй.

Беларускі лес заграніцай.

У Дзьвінск (Латвія) прыбыла першая партыя 30 вагонаў ляснога матар'ялу з Польшчы.

Як паведамляе „Дан. Вест." усей у Польшчы лясной плошчы 9.035.000 гэктараў (8.267.025 дзесяціна) і з гэтага ліку на ўсходнія „крэсы" прыпадае 3202500 дзесяцін лесу.

За адзін 1922 г. вывезена заграніцу з Польшчы 1.320.000 тонаў ці 80.572.800 пудоў. Калі гэты вывезены лясны матэр'ял лічыць прапарцыянальна да лясной плошчы, дык з нашага краю за 1922 г. вывезена заграніцу прыблізна 22.280.000 пуд! Першае мейсца заграніцай па якасьці займае беларускі лес з Белавежскай пушчы.

Беларусы у Латвіі.

(*Ад уласнага коррес.*).

Беларуская вечарына.

Люцын. 29. IV. 23. Учора, у суботу, адбылася вечарына Люцынскай Беларускай Гімназіі Т-ва „Бацькаўшчына".

Вучнямі Гімназіі была пастаўлена пьеса Я. Купалы „Паўлінка", якая прайшла дужа добра.

Асабліва трэба адзначыць выдатную гульню вучняў і вучаніцаў.

Рэжысыраваў пьесу Гр. С. Казеко.

Пасьля „Паўлінкі" хор Гімназіі, пад кіраўніцтвам вучыцеля сьпеваў М. Іванова, дужа добра прасьпеваў некалькі беларускіх сьпеваў.

Публіка шмат апладыравала і асталося дужа задаволенай.

Вечарына дала збор у 11.000 латв. рублёў.

1-ае траўня у Люцыну.

Люцын. 2. V. 23.

Учора ў Люцыну адбыўся парад з пагоду 3-ей гадаўшчыны сезыва Устаноўчага Сойму Латвіі.

У парадзе прымалі ўдзел і вучні Беларускае Гімназіі і пачатковае школы.

Сход Рады Беларускага Аддзелу.

Дьвінск. 25. IV. 23.

21-га, 22-га і 23-га красавіка у Дзьвінску адбыўся Зьезд Рады Беларускага Аддзелу, на якім разглядаліся бягучыя пытаньня Беларускае сярэдняе і пачатковае школы у Латвіі.

Заслуханы былі даклады:

1) Кіраўніка Аддзелу Б. С. П. Сахарава,—аб агульным становішчы беларускай прасьветнай працы у Латвіі і аб бюджэці на 1922|24 вучэбны год,

2) Намесьніка Кіраўніка Аддзелу, К. Б. Езавітава, аб становішчы беларускае пачатковае школы ў Латвіі;

3) Дырэктара Дзьвінскае Беларускае Гімназіі, І. І. Краскоўскага,—аб працы гэтае гімназіі,

4) Дырэктора Люцынскае Беларускае Гімназыі, В. Б. Езавітова,—аб Гімназіі у Люцыну;

5) Кіраўніка Дзьвінскіх Вучыцельскіх Курсаў, А. Л. Якубецкага,—аб працы курсаў;

6) Кіраўніка Сельска-Гаспадарскае школы, Вучонага аграномa Ф. Абеля,—аб становішчы гэтае школы.

Наступаючым пастаноўлена утварыць шэраг вучыцельскіх курсаў:

а) на беларусазнаўству,
б) латышскай мовы,
в) фізычнага выхаваньня і
г) курсы для практыкантаў.

Кіраўніцтва Курсамі ўзложана на В. Пігулеўскага.

На зьездзе прымалі удзел прадстаўнікі Аддзелаў Т-ва „Бацькаўшчыны" і Павятовых Сэкцыяў беларускага вучыцельства.

2-я Урадовая Беларуская Гімназія.

Люцын. 26. IV. 23.

Прыватная Гімназія Т-ва „Бацькаўшчына" у Люцыну, па просьбе Школьнае Рады Гімназіі і Праўленьня Т-ва, перарабляецца з пачатку 1923|24 вучэбнага году ў урадовую.

Дырэкторам Гімназіі, з 1-га красавіка 1923 году, назначаны былы Інспэктар Пачатковых Беларускіх Школ у Латвіі, гр. Канстанты Езавітаў.

Штандар Беларускім Скаутам.

Дзьвінск. 25. IV. 23.

Пры 1-ай Беларускай Урадовай Дзьвінскай Гімназіі залажыўся Скаутскі Атрад, які працуе ўжо з восені.

23 красавіка, у дзень Св. Юрыя, пакравіцеля Скаутаў, прадстаўнікі Беларускага Атраду прынялі ўдзел у Агульна-Латвійскім Скаутскім Парадзе, які адбыўся ў Рызе.

На гэтым парадзе Прэзыдэнт Латвійскай Рэспублікі перадаў Беларускаму Дзьвінскаму Атраду Скаутскі Штандар.

Штандар белы, з залатым шыцьцём, якім адзначаны № атраду (па ўсе-латвійскім маштабе № 45), а таксама—гэрб скаутаў. У верхнім куту штандара эмешчаны маленькі латвійскі флаг, а над ім нашыты шчыт беларускіх нацыянальных колераў, на якім вышыты блакітны васілек.

24 красавіка Штандар быў прывезены ў Дзьвінск і спаткалы усім Атрадам на вакзале, затым у 2 гадзіны тагож дня, штандар быў перанесены ў залю Гімназіі, дзе адбыўся кароткі скаутскі парад.

З прамовамі да скаутаў выступалі Кіраўнік Беларускага Аддзелу—С. П. Сахараў, Дырэктар Дзьвінскай Беларускай Гімназіі—І. І. Краскоўскі і Дырэктар Люцынскай Гімназіі—К. Б. Езавітаў.

Адкрытае пісьмо да рэдакцыі газэты „Новае Жыцьце."

Паважаны Грамадзянін Рэдактар! Не адмоўцеся зьмесьціць на старонках Вашае газэты нікай падане:

Праца мая ў Амэрыцы сярод нашых беларусаў ідзець досыць значна. Нацыянальнае усьведамленьне нашае расьце. Аднак нагвалт патрэбен яшчэ чалавек, нацыянаяліст - беларус, добры прамоўца, здольны як арганізатар, пажадана праваслаўны. А то аднаму мне не пад сілу, хоць, праўда, ужо сярод нашых эмігрантаў знайшліся добрыя памоцнікі ў працы.

Магу пахваліцца і падзяліцца сваёй радасьцю. У хуткім часе пачну падсылаць грошы для беларускіх нацыянальных арганізацый на культурную іх працу; сьпярша можа і не ў вялікім, а ў далейшым у больш значным разьмеры, бо зборы ахвяр даюць добрыя вынікі.

Прашу хутчэй паведаміць, на які банк у Вільні можна пераводзіць грошы і ці магчыма там выплата іх ў далярах, а роўна не адмоўцеся прыслаць мне акуратныя адрасы кожнае беларускае культурнае ўстановы.

З пашанай *Антон Змагар.*

Па загаду Камісара Ураду гор. Вільні сканфіскаваны № 10 «Новага Жыцьця».

Свая пошта.

Ф. К. Слонім. Ваш верш ў нашу газэту не пападзе. Чакаем ад Вас карэспандэнцыі.

Сэкрэтарыяты Беларускага Пасольскага Клюбу.

1) **Вільня**, Віленская вул. 12 кв. 6.
2) **Ліда**, II Слабодка 8, сэкрэтар Калясінскі.
3) **м. Глыбокае**, Дзісьненскага павету, вул. Сенкевіча 46.
4) **Жодзішкі**, Сьвянцянскага пав. кс. Годлеўскі.
5) **Навагрудак**, Вялікі Рынак 14, сэкр. Ян. Вірковіч.
6) **Нясьвіж**, Альбянская 28, сэкр. Ян Шнаркевіч.
7) **Стоўбцы**. Шпітальная 22, Г. Сабалеўскі.
8) **Баранавічы**
9) **Гародня**, Мас товая 9.
10) **Валкавыск**, Пясковая 14.
11) **Бельск**, Замковая вул. 3, кв. 1 сэкр. Канстанты Карыцкі.
12) **м. Саколка**, Гарадзенская вул. 34.
13) **м. Клешчэлі**, Бельск. павету.
14) **м. Крынкі**, Гарадзенскага павету, Гарадзенская вул. 34.
15) **Пружаны**. Вул. Дамброўскага 29.

Куплю ці выменяю.

Кнігі па беларусазнаўству: Романов ч. 3 і 5 выпуск. „Бѣлор. Сборн." Сержпутовскій — „Сказки и разсказы бѣл.-полѣш." M. Federowski—„Lud. białor.", 1—2—3 t. *Сапуновъ—„Витебская старина", „Живописная Россія" (Киркоръ), „Могилев. губ." под ред. Дембовецкаго, кнігі Шэйна, Нікіфароўскага, Карскага і ўсякія іншыя.*

Прадам ці дам у замену:

Романовъ—1 і 2 выпускі „Бѣл. Сборн." „Бѣлор. и Литва" Батюшкова. Акты бѣлорусск., выдан. розными ком. Рэдкія выданьні з навейшай Белар. літэр., газэткі газэт белар., польск. і расейск. за розныя годы, зьнімкі старадаўн. культур. памятак і інш.

Адрэс: ***Wilno, Ostrobramska, 7—5.***

М. Гарэцкі.

Асобліва прашу адгукнуцца былымъ маіх слухачоў, бо кнігі патрэбны мне для працы.

Беларуская вечарына

У суботу 12 траўня ў залі **ДРАМАТЫЧНАЕ МАЙСТРОЎНІ** будзе прадстаўлена:

„ДЗЕД і БАБА"

пьеса Аляхновіча.

П. С. Х.

Сучасная.

ТАНЦЫ на залі да раніцы

Даход на карысьць незаможных вучняў Віл. Бел. Гімназіі.

Прашу грам. **Алькеніна** Віктара з Браслава вярнуць падпісны ліст па сбору ахвяр на карысьць Беларускага Прытулку у Вільні.

А. Канчэўскі. (Вільня II Палявая 7)

Рэдактар-выдавец Я. ЛАГІНОВІЧ.

Друкарня Дворжэца, Завальная 32